

Skaitvardis

Skaitvardis

*yra kalbos dalis, kuri žymi tikslų
daiktų skaičių arba jų
skaičiuojamąją vietą eilėje ir
atsako į klausimus kiek?
kelintas? kelinta?*

Skaitvardžių skyriai

Pagal reikšmę		Pagal sandarą		Pagal santykį su daiktavardžiu	
Kiekiniai	Kelintiniai	Vientisiniai i	Sudėtiniai	Būdvardiški	Daiktavardiški
<i>Du, dveji, dvejetas (karių), trys antrosios</i>	<i>Pirmas, -a; pirmasis, -oji</i>	<i>Antras, -a; trisdešimt, penktas, -a</i>	<i>dvidešimt aštuntas, -a; šimtas dvidešimt trys</i>	<i>Antras (mokinys), penkeri, septyneri</i>	<i>Dešimt (mokinių), penketas, tūkstantis</i>

Skaitvardžių skyriai:

➤ *Kiekiniai*

(kurie atsako į klausimą kiek? Ir parodo tikslų daiktų kiekį)

➤ *Kaitomieji kiekiniai skaitvardžiai turi tik vieno skaičiaus formą – vienaskaitą arba daugiskaitą.*

➤ *Kelintiniai*

jie atsako į klausimus kelintas? kelinta? Ir parodo tikslią skaičiuojamąją vietą eilėje.

- *Kiekiniai skaitvardžiai linksniuojami panašiai kaip daiktavardžiai.*
- *Kelintiniai - kaip būdvardžiai. Savitai linksniuojami tik kiekiniai pagrindiniai skaitvardžiai **du, dvi, trys**.*
- *Dauginiai skaitvardžiai **dveji, dvejosi...** **devyneri, devynerios** linksniuojami kaip pirmosios linksniuotės būdvardžiai (plg. **žalias, žalia**).*
- *Visų dauginių skaitvardžių vyriškosios giminės galininko galūnė **-(i)us** skiriasi nuo atitinkamų pagrindinių skaitvardžių galūnės **-is**, plg. **penkerius** metus ir **penkis** mėnesius.*

Kiekiniai skaitvardžiai

Savotiškai linksniuojami skaitvardžiai *du, dvi* ir *trys*:

V.	<i>du, dvi</i>	<i>trys</i>
K.	<i>dviejų</i>	<i>trijų</i>
N.	<i>dviem</i>	<i>trims</i>
G.	<i>du, dvi</i>	<i>tris</i>
Įn.	<i>dviem</i>	<i>trimis</i>
Vt.	<i>dviejuose, dviejose</i>	<i>trijuose, trijose</i>

Kelintiniai skaitvardžiai Vienaskaita

	Vyriškoji giminė		Moteriškoji giminė	
V.	<i>pirmas</i>	<i>trečias</i>	<i>pirma</i>	<i>trečia</i>
K.	<i>pirmo</i>	<i>trečio</i>	<i>pirmos</i>	<i>trečios</i>
N.	<i>pirmam</i>	<i>trečiam</i>	<i>pirmai</i>	<i>trečiai</i>
G.	<i>pirmą</i>	<i>trečią</i>	<i>pirmą</i>	<i>trečią</i>
Įn.	<i>pirmu</i>	<i>trečiu</i>	<i>pirma</i>	<i>trečia</i>
Vt.	<i>pirmame</i>	<i>trečiame</i>	<i>pirmoje</i>	<i>trečioje</i>

Daugiskaita

	Vyriškoji giminė		Moteriškoji giminė	
V.	<i>pirmi</i>	<i>treči</i>	<i>pirmos</i>	<i>trečios</i>
K.	<i>pirmų</i>	<i>trečių</i>	<i>pirmų</i>	<i>trečių</i>
N.	<i>pirmiems</i>	<i>trečiams</i>	<i>pirmoms</i>	<i>trečioms</i>
G.	<i>pirmus</i>	<i>trečius</i>	<i>pirmas</i>	<i>trečias</i>
Įn.	<i>pirmais</i>	<i>trečiais</i>	<i>pirmomis</i>	<i>trečiomis</i>
Vt.	<i>pirmuose</i>	<i>trečiuose</i>	<i>pirmose</i>	<i>trečiose</i>

Kiekinių skaitvardžių poskyriai:

- **Pagrindiniai** – jais pasakome tikslų daiktų kiekį nuo vieno iki begalybės: *vienas, keturi, šimtas..* (*Nulis* – nelaikomas skaitvardžiu).
- **Kuopiniai** – žymi tarpusavyje susijusių asmenų ar daiktų grupę, kuopą. Jų yra aštuoni: *dvejetas, trejetas, ketvertas, penketas, šešetas, septynetas, aštuonetas, devynetas.*
- **Dauginiai** – vartojami tik su daugiskaitiniais daiktavardžiais. Jie yra: *dveji, dvejos, treji, trejos...*
- **Trupmeniniai** – žymi trupmenų pavadinimus, reiškia sveikojo skaičiaus dalis. Pvz.: *ketveri, penkerios, šešeri.*

Daryba:

Dauginiai skaitvardžiai:

daromi iš pagrindinių skaitvardžių su priesagomis **-ej-**, **-er-** :

du, dv - **-i + -ej-** -> dveji, dvejios

Kuopiniai skaitvardžiai:

daromi iš dauginių ir pagrindinių skaitvardžių su priesagomis **-et-**, **-t-** :

dvej - **-i + -et-** -> dvejetas

Vartojimas:

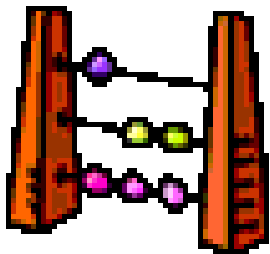
- **Dauginiai** skaitvardžiai:
vartojami su **daugiskaitiniais**
daiktavardžiais: turiu *ketverius* marškinius.

- **Kuopiniai** skaitvardžiai:
vartojami kai norime pabrėžti, kad asmenys
ar daiktai **sudaro būrį ar grupę**, pvz.: keliu
žingsniavo **penketas** kaimyno vaikų.

Kalbos ABC

➤ *Tik su daugiskaitiniais daiktavardžiais
vartojami ir įvardžiai
abeji, abejos, keleri, kelerios.*

➤ *Pvz.: Prieš abejas rungtynes daug
treniravomės.*

Turiu kelerius marškinius

- Kuopinių skaitvardžių iš viso yra aštuoni: *dvejetas, trejetas, ketvertas, penketas, šešetas, septynetas, aštuonetas, devynetas*. Jie linksniuojami kaip *pirmosios linksniuotės* daiktavardžiai su atitinkamomis galūnėmis.
- Trupmeninių skaitvardžių linksniavimas susijęs su jų dalių gramatiniais santykiais. Jei pirmoji (skaitiklį reiškianti) dalis derinama su antrąja, atskirai linksniuojamos abi dalys: *pirmoji* - kaip *kiekiniai pagrindiniai*, *antroji* - kaip *kelintiniai įvardžiuotiniai skaitvardžiai*.

Įvardžiuotinė forma

- Ją gali turėti tik kelintiniai skaitvardžiai
Įvardžiuotiniai skaitvardžiai daromi ir linksniuojami kaip ir įvardžiuotiniai būdvardžiai. Palyginimui:

geram + jam -> gerajam

- Kelintiniai įvardžiuotiniai skaitvardžiai sudaro ir samplaikinių trupmeninių skaitvardžių antrąją dalį: *viena antroji*.

**Sakinyje skaitvardis dažniausiai eina
pažyminiu ir aplinkybe,
rečiau – veiksnium, tariniu ir papildiniu.**

Skaitvardžio nagrinėjimo planas

Pradinė forma (vardininkas)

Kalbos dalis (skaitvardis)

Skyrius (kiekinis, kelintinis);

kiekinių poskyris; pasakyti, jei įvardžiuotinis

**Sandara (vientisinis, sudurtinis ar
samplaikinis)**

Giminė, skaičius, linksnis (jei kaitomas)

Kuo eina sakinyje

Skaitvardžių rašybos taisyklės

- Dauginių ir kuopinių skaitvardžių priesagose rašome *e* *dveji, treji, ketveri ... dvejetas, trejetas, penketas...*
- Skaitvardžių *vienuolika ... devyniolika* galininko galūnė yra trumpa, todėl nerašome nosinės, pvz.: *aš nupirkau dvylika sąsiuvinių.*
- Sudurtiniuose skaitvardžiuose rašome *ias*, pvz.: *keturiasdešimt, penkias*
- Sudėtiniai skaitvardžiai rašomi atskirai, pvz.: *šimtas dvidešimt.*
- Rašome: *dvylika, trylika, septyniolika, devyniolika.*
- Įvardžiuotinių skaitvardžių galūnės rašomos taip pat kaip įvardžiuotinių formų.
- Dauginiai skaitvardžiai vartojami su daugiskaitiniais daiktavardžiais, pvz.:
Trejos rungtynės, dvejos kelnės.

Atlikite užduotis I

Parinkite ir parašykite kiekinius pagrindinius skaitvardžius šiems daiktavardžiams

____ 3 ____ ažuolų, ____ 5 ____ rąstų, ____ 6 ____ ašočiuose,
____ 8 ____ metų, ____ 4 ____ mįsles, ____ 7 ____
mašinoms.

Skaičius parašykite žodžiais:

2 ____ rogės, 3 ____ metai, 5 ____ durys,
8 ____ kelnes, 6 ____ vartai, 7 ____
vestuvės.

Pasitikrinkite

Trijų ažuolų, **penkių** rąstų, **šešiuose** ašočiuose, **aštuonerių** metų, **keturias** mįsles, **septynioms** mašinoms.

Skaičius parašykite žodžiais:

Dvejos rogės, **treji** metai, **penkerios** durys, **aštuonerias** kelnes, **šešeri** vartai, **septynerios** vestuvės.

II. Įrašykite praleistas raides

Dv___juose suol___se, dv___jose rogėse,
pirm___s___eil___se, ketur___s namus,
ketver___s marškinius, sept___n___sdešimt
miestų, tr___s knygas, dev___niolika
t___kstančių, tr___s avis, tr___s draugai,
šeš___tas brolių, dev___ni mokiniai,
dev___tas suolas.

II. Pasitikrinkite

Dviejuose suolu**ose**, **dve**jo**se** rogė**se**, **pirmo**se
eilė**se**, **keturi**s namus, **ketveri**us marškinius,
septy**ni**asdešimt miestų, **tris** knygas,
dev**yni**olika tūkstančių, **tris** avis, **trys**
draugai, šeš**et**as brolių, dev**yni** mokiniai,
dev**int**as suolas.

III. Raskite ir ištaisykite skaitvardžio vartojimo klaidas

- Spintoje kabo dvi suknelės, trys kelnės ir šeši marškiniai.
- Rugsėjo mėnesį Vilniuje įvyks trys futbolo rungtynės.
- Po septynių metų baisime mokyklą.
- Papuošalų parduotuvėje nusipirkau dvejus karolius.
- Praėjusį rudenį atšokome net tris giminaičių vestuves.
- Ant siuvėjų stalo gulėjo ketverios žirklys.

IV užduotis

- *Perskaitykite, taisyklingai pavartodami skaitvardžius.*
- *Aš keliuosi 7 valandą. 9 valandą prasideda pamokos. Po 5 pamokų einu namo. Į namus grįžtu 15 valandą. Po pietų 2 valandą ruošiu pamokas. 18 valandą einu į treniruotę. 21 valandą atsigulu miegoti.*

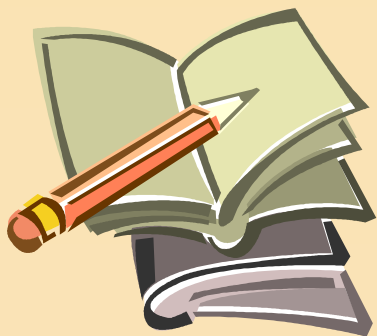

V užduotis

- Skaitmenis rašykite žodžiais.

4 metai, 4 dienos, 6 kailiniai, 6 paltai, 2 durys, 2 seserys. 3 vartai, 3 namai.

- Parašykite žodžių junginių vienaskaitos galininką, daugiskaitos kilmininką.

Antras senas ažuolas-

Devinta tamsi diena-

Šeštas baltas suolas-

Trečias žalias sąsiuvinis-

- **Pasidalinkite išpūdžiais, ko šiandien išmokote ir ką naujo sužinojote.**
- **Įsivertinkite darbą pamokoje.**

Esate šaunuoliai!

